

Lange ereprijs (*Veronica longifolia*)

Een sieraad voor de tuin

Wie van blauw houdt en een mooie sierlijke plant voor de tuin zoekt, moet eens gaan denken aan de Lange ereprijs of daarvan afgeleide cultuurvariëteiten. Hij bloeit volop in juli, heeft een lange bloeitijd en moet ook erg in trek zijn bij insecten, want je ziet er bijna altijd bijen en andere insecten stuifmeel en nectar op verzamelen.

Langs rivieren en beken

Het geslacht Ereprijs (*Veronica*) is een van de 300 geslachten van de grote Helmkruidfamilie (Scrophulariaceae). Het telt ongeveer 300 soorten, waarvan een groot deel groeit in het gematigde deel van het noordelijk halfrond. Lange ereprijs, voorheen was het 'Langbladige ereprijs', komt in ons land ook in het wild voor, zij het in beperkte mate. Het is een echte stroomdalplant, een plant die van nature alleen langs rivieren en beken groeit. Via die wateren is de plant ook vanuit Midden-Europa naar onze contreien gebracht. Maar omdat zij de invloed van de zee mijdt, is ze niet verder gekomen dan het oosten van ons land. Daar ligt dan ook de westelijke grens van haar natuurlijk verspreidingsgebied.

Hemelsblauwe bloemen

Lange ereprijs is een vaste plant met een stevige taaie rechtopstaande stengel. De plant kan ruim 1 meter hoog worden. Soms vormen zich boven aan de hoofdstengel zijtakken. De eironde tot lancetvormige bladeren hebben een korte steel en een onregelmatig gezaagde rand. Ze staan twee aan twee tegenover elkaar of in kransen van 3 tot 4 stuks. Stengels en bladeren zijn kort behaard.

De bloemen staan in een lange tros aan het eind van de stengel en zijtakken. De bloei begint onder aan de tros en zet zich langzaam opeenvolgend naar boven voort. De bloemen zijn tweelippig, tweezijdig symmetrisch en ze hebben een prachtige hemelsblauwe bloemkroon. Het is oppervlakkig niet aan de bloemen te zien, maar ze zijn 5-talig. Dat vraagt om uitleg. Te beginnen bij de kelk, daarvan is de ontwikkeling van de achterste lob achterwege gebleven. De bloemkroon heeft een bovenlip die feitelijk bestaat uit 2 aaneengegroeide lobben. En dan de meeldraden. Ze staan tussen de lobben in de bloemkroon ingeplant, maar de groei van de achterste en van de voorste twee is onderdrukt. De twee overblijvende en

volledig ontwikkelde meeldraden steken prominent uit de bloem. Aan het begin is de bloemkroon buisvormig. Aan de mond van dit gedeelte zit een harenkrans, die de vrijgekomen nectar beschermt tegen klimaatinvloeden en ongewenste gasten, zoals mieren, die wél voor de nectar komen maar geen bijdrage leveren aan de bestuiving.

Het vruchtbeginsel bestaat uit twee vruchtbladen. De naar binnen gegroeide randen hiervan delen het vruchtbeginsel in tweeën. De draadvormige stijl, violetblauw van kleur, is aan het begin van de bloei nog maar kort, en groeit na verloop van tijd verder uit. Ook de meeldraden zijn violetblauw gekleurd.

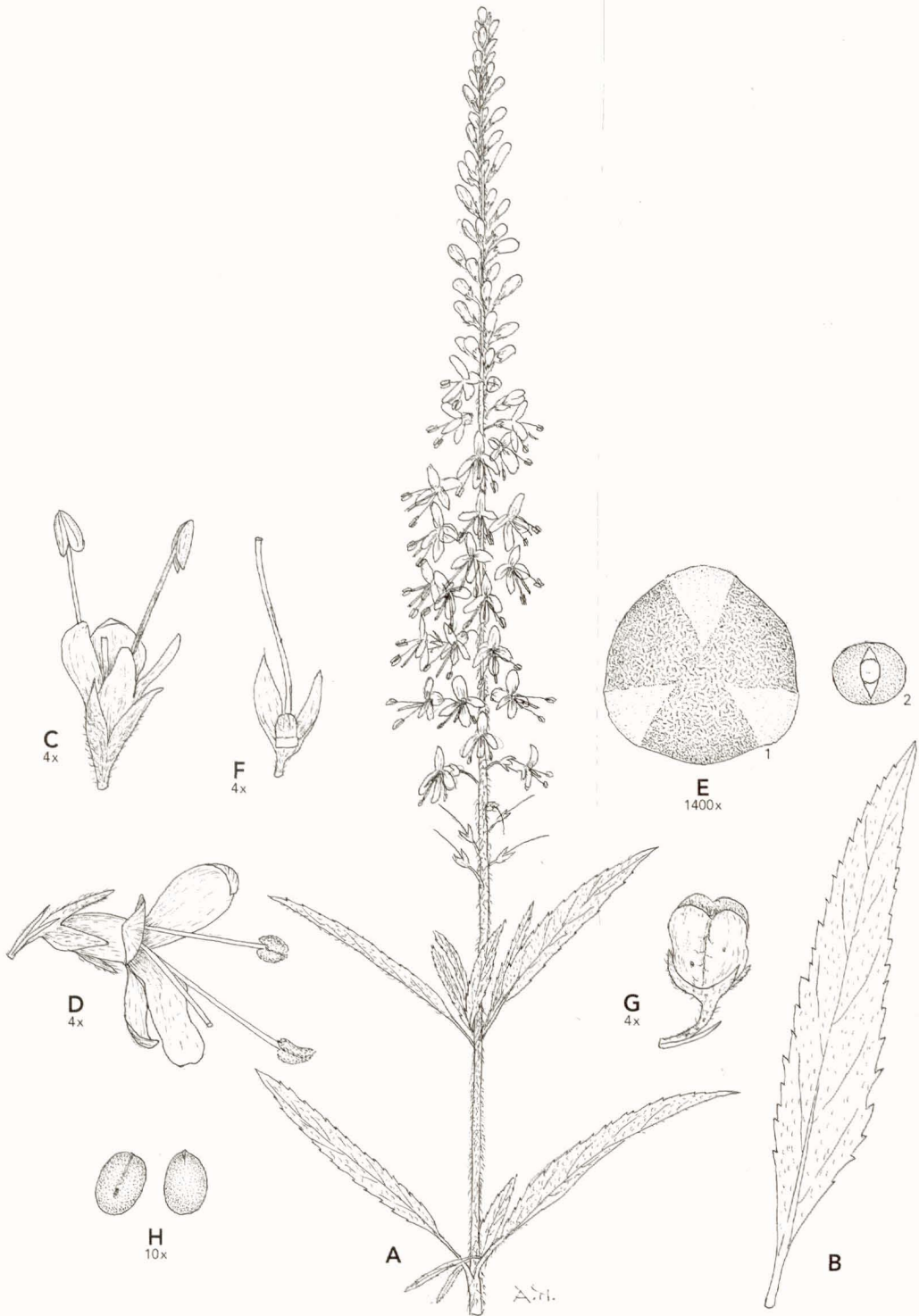
Kleurverandering van het stuifmeel

Het stuifmeel is in de helmknoppen lichtgeel, maar de kleur verandert als het door de bijen in de klompjes is verzameld. Dan is het mosgroen. Het is me bij andere planten ook al eens opgevallen dat het stuifmeel tijdens het verzamelen door bijen een kleurverandering ondergaat. Het vermengen van de korrels met nectar of honing uit de honingmaag zal hiervan vermoedelijk de oorzaak zijn. De nectariën liggen op een kussenvormige groene rand onder het vruchtbeginsel. Omdat het buisvormige deel van de bloemkroon maar 3 millimeter lang is, is de nectar gemakkelijk bereikbaar voor bijen. Tijdens het puren van de nectar houden ze zich vast aan de beide meeldraden. Die buigen daarbij om waardoor het stuifmeel tegen de onderzijde van de bij wordt gedrukt. De meeldraden staan zover uiteen dat zelfbestuiving binnen een bloem onmogelijk wordt gemaakt. Wel is zelfbestuiving mogelijk in de vorm van nabuurbestuiving, dat is door bloemen van dezelfde plant die hoger in de tros staan. Maar voor een goede zaadvorming is toch kruisbestuiving, en dus insectenbezoek, een vereiste. Bijen leveren daar in hoge mate een bijdrage aan.

Vermeerdering

Vermeerdering vindt op tweeërlei wijze plaats: vegetatief door de vorming van zijscheuten in het wortelgestel, en door zaad. De vrucht is een doosvrucht, die met twee kleppen opengaat. Hij gaat alleen aan de bovenzijde open, zodat het zaad alleen kan worden verspreid als de plant heen en weer wordt geschud.

De zaden kiemen reeds in de herfst.



Lange ereprijs (*Veronica longifolia*)

A bloeiwijze; B blad; C bloem in het begin van de bloei; D bloem na het vrijkomen van het stuifmeel;
 E stuifmeelkorrel (colporaat, $P \times E = 19 \times 21 \mu\text{m}$): 1 polair, 2 equatoriaal; F deel bloemkelk met stempel en
 nectarium; G geopende vrucht; H zaad.